

0. PRESENTACIÓ I AGRAÏMENTS

La recerca que teniu a les mans sorgeix d'un interès i curiositat intel·lectual i política: els darrers anys als espais urbans contemporanis, a la metròpolis, emergeixen una nova tipologia de moviments urbans i socials. Si pel moviment obrer la problemàtica era la fàbrica pels moviments contemporanis ho és el conjunt de la metròpolis. Per ells, la ciutat esdevé l'espai de conflicte, un territori on per tant s'expressen reivindicacions noves i sorgeixen actors polítics nous. L'habitatge, els espais públics, les escoles bressol, la mobilitat, la cultura, la formació i la renda, entre d'altres, són els temes que són objecte de discussió pública i política a la ciutat contemporània.

Volíem fixar l'atenció, el punt de partida en aquest punt. Per tant, els moviments emergents eren, són, els conceptes força sobre els que volíem treballar i investigar en el procés que hem desenvolupat en el temps d'elaboració de la recerca. Vàrem decidir-nos a fixar l'atenció en tres experiències de moviments que ens semblaven, i encara ens ho sembla més després d'haver-los acompanyat en aquesta recerca, anticipadors, il·lustratius de la nova tipologia que sorgeix, i alhora singulars i diferents entre ells:

- el Moviment de Vida Independent, una experiència vinculada a les persones que s'autoanomenen a sí mateixes, amb diversitat funcional –en un exercici lingüístic comú als moviments que ha anat des de la paraula “discapacitació” fins a la de “diversitat”—i que problematitzen la ciutat que els invisibilitza, i per contra defensen una ciutat també per ells i elles.
- Les Oficines de Drets Socials, una experiència d'autorepresentació de la *galàxia del precariat*, entenent-la com a noció comuna que engloba la cara fosca de la societat-xarxa.
- El sorgiment d'associacions autoorganitzades de migrants, una novetat en el sentit que una part de la població migrant adquireix veu pròpia i no és representada per d'altres actors.

Així doncs, teníem l'objecte primari d'estudi definit. Calia llavors discutir-ne la instrumentalitat, les raons de la recerca. Ens preocupaven un seguit de qüestions, que poden ser resumides en dues.

En primer lloc no volíem que fos una recerca convencional i en certa mesura objectivista sobre els moviments. Sent els moviments socials la pedra angular de les societats contemporànies –el que en paraules acadèmiques es coneix com la variable determinant de canvi social–, consideràvem que la més òptima metodologia és la coinvestigació, és a dir una recerca que donés veu als moviments emergents, que els donés la possibilitat a través de seminaris de verificar les seves hipòtesis, confrontar-les i refinar-les junt amb acadèmics/ques de la *governance* urbana i de les polítiques socials i del *Welfare* i entre els mateixos moviments per tal de cercar nocions comunes que

permeti definir una problemàtica i una possibilitat que n'augmenti les aliances i la comunicació.

En segon lloc, fixar l'atenció en aquests moviments ens obligava a fixar l'atenció també a la ciutat contemporània. La ciutat, l'espai urbà, la metròpolis era l'objecte contenciós tant dels moviments com dels seus oponents. Sabent que òbviament acompanyant aquestes tres experiències coneixeríem *una altra* ciutat (la dels *check-points*, la dels CIEs, la de les barreres arquitectòniques, la financiaritzada,...), ens calia també reflexionar no només sobre les conseqüències, sinó també sobre la causalitat. Sintetitzant, podem dir que la pregunta que ens fèiem era *Quins havien estat els processos generals que havien transformat les ciutats europees?* Quina era la mutació comuna que travessava les ciutats?

Hem tractat de trobar-ne una solució operativa que han conformat finalment la investigació. La recerca havia de promoure un debat explícitament dins dels moviments i, sobre que són, que fan i quina dimensió tenen. Havia també de tenir una certa repercussió ciutadana i havia de tenir un cert impacte en la *governance* local, almenys per senyalar una altre camí de possibilitat, una *governance* més inclusiva. Per tant calia pensar-la a partir d'un cercle virtuós entre que sobrepassés un informe. Els seminaris per promoure un debat i incentivar una altra manera de govern local era per nosaltres fonamental.

Hem tractat de fer-ho d'aquesta manera i, amb l'alegria de la feina feta, podem dir que ho hem fet. L'informe que presentem a continuació vol ser-ne un reflex.

En el BLOC I: MARC TEÒRIC repassem el bagatge i l'enfocament que ens ha permès observar la *ciutat* i els *moviments socials*, les paraules comunes a la investigació. De la *ciutat* hem fixat l'atenció en les transformacions contemporànies i en la crisi política que les afecta. Dels *moviments socials* n'hem volgut significar la seva recurrència històrica i el seu present com a eines, sempre inèdites, de cooperació social per la creació i ampliació de drets. Aquest bagatge i enfocament òbviament beu de fonts teòriques i intel·lectuals, del pensament més robust, intuïtiu i en definitiva viu que avui hi ha en la ciència social: la *World System Theory* (de I. Wallerstein, G. Arrigui, Beverly Silver, entre d'altres), l'escola Posoperaista (de A. Negri, S. Mezzadra, Yann Moulier Boutang, entre d'altres), l'escola posestructuralista feminista (J. Butler, R. Braidoti, entre d'altres) i l'escola poscolònia (R. Guha, P. Chatterjee, entre d'altres), i d'altres autors que es situen propers a aquestes escoles, com S. Sassen, M. Castells o D. Harvey, entre d'altres.

En el BLOC II: METODOLOGIA abordem quina ha estat la nostra opció metodològica —la coinvestigació— i per què considerem que aquesta és la més òptima per afrontar les qüestions proposades. Donar la paraula als moviments, intervenir dins ells i procurar una incidència social i política és la raó de pes per aquesta decisió metodològica. A més, el fet de considerar-la altament òptima i productiva ens ha portat a explicar-ne els seus trets, amb la finalitat --com de fet ja es produeix en la recerca més avançada— de postular-la com opció prioritària en la recerca social.

En el BLOC III: ESTUDI DE CASOS desenvolupem la investigació sobre les tres experimentacions. Val a dir, que decidir-se per aquestes tres experiències no era per fer-ho en un pla especulatiu ni, sobretot, postular un suposat “han de ser” de les formes polítiques dels moviments; per contra preteníem presentar una sèrie d’experimentacions —no exemplificants sinó enfocades com a casos d’estudi, com a experiències que es verifiquen a la pràctica— que actualment tenen com objectiu procurar i actualitzar el *dret a la ciutat*. Aquest estudi s’ha desenvolupat participant en aquestes experiències, produint coneixement a través de l’autoformació conjunta i, en alguns casos, a través d’entrevistes a alguns dels seus participants.

En el BLOC IV: CAP A POLÍTIQUES DE BENESTAR 2.0 abordem una proposta institucional i política d’obertura de les formes actuals de *governance*. Les experiències de moviment tractades en la recerca són experiències afirmatives, en el sentit que “tenen una proposta a fer-nos”, és a dir tenen un seguit de propostes que actualitzen les polítiques de benestar arrel de les mutacions econòmiques, socials i culturals que observen les societats en el temps de la globalització i el capitalisme cognitiu. Creiem que aquestes propostes són la base amb la qual cal reconstruir els vincles de la representació, l’estructura de la qual no ha estat fins ara capaç de rearticular-se per tal de permetre l’expressió i el debat al voltant de problemes emergents, ni de proposar nous contractes socials i noves institucions capaces d’actuar en el nou marc. En aquest sentit, la nostra tesi final és que la crisi política és resoluble des de les institucions locals, i l’Ajuntament de Terrassa en particular, cas que sigui capaç de promoure una *governance* ampliada que es posi al servei de les propostes dels moviments emergents i produeixi per tant el dret a la ciutat.

En el procés d’elaboració de la investigació han estat infinitat les persones que ens han ajudat i cooperat en fer-la possible, proveint d’idees, reflexions i consells que la majoria d’elles ens han estat extraordinàriament útils. Seria interminable nombrar-los a tots. Vagi però elles i ells el nostre agraïment . Hi ha hagut, no obstant, algunes persones que han estat decisives, sempre atents a escoltar-nos i a deixar-se escoltar, i sobretot a fer-nos conèixer els ingredients bàsics de projectes com les Oficines de Drets Socials, el Moviment de Vida Independent, l’Associació Sense Papers, la Associació Luchemos por Nuestros Derechos i els Nómades del Segle XXI: gràcies Xavi, gràcies Laia, gràcies Nuria, gràcies Mamadou, gràcies Faozi i gràcies Ahmed. Ha estat per nosaltres un plaer i motiu d’enorme satisfacció i esperança conèixer a fons aquests projectes i veure’n la matèria de la que es compona: homes i dones que, amb situacions no sempre fàcils, i desitjant llibertat, singularitat i potència, aposten per la creació i la construcció comú. El nostre reconeixement per aquestes associacions.

Volem també agrair a l’Àrea d’Innovació i Desenvolupament Estratègic i Econòmic de l’Ajuntament de Terrassa la possibilitat de fer la recerca. Volem fer també una menció especial a Marc Armengol i al Xavier Muñoz, de l’Observatori Econòmic i Social i de la Sostenibilitat de Terrassa, encarregats

de la comunicació amb el nostre Equip de Recerca, pel seu bon fer, la seva ajuda i, sobretot, la seva extraordinària paciència. Gràcies a tots dos.

Finalment volem també agrair a les persones amb les que formem part de la Universitat Nómada i els centres socials Exit i Ateneu Candela. Tot i no haver tingut una participació directa en la recerca, són per nosaltres sempre fons d'inspiració i de vitalitat.

Tomás Herreros, Raquel Sánchez, Joan M. Gual, Jakob Voget i Laia Plaza

Terrassa, Juny, 2009.